

Langeland kommune
Fredensvej 1,
5900 Rudkøbing

Dato 17. august 2012

Vedr. forslag til vandhandleplan i Langeland kommune

På vegne af medlemmer af Langeland Vandløbslaug, der er såvel jordbrugende som ikke jordbrugende lodsejere med afvandingsinteresser, har vi følgende bemærkninger til kommunens forslag til vandhandleplan.

Dialog

For vandløbslauget er det vigtigt at understrege, at vi lægger stor vægt på en god dialog mellem alle niveauer af kommunens administration og vore medlemmer. Det er vigtigt for vore medlemmer at være orienterede om påtænkte planer, før de kan læse om dem i aviser, dagsordner, handleplaner m.v.

I forhold til vandløbene skal det understreges, at vi gerne vil imødekomme ønskerne om mere miljøvenlig vandløbsvedligeholdelse, så længe afvandingen fungerer tilfredsstillende.

Prioritering

Vi finder det uheldigt, at der i forslag til vandhandleplan indgår projekter, som slet ikke på nogen måde er beskrevet og konsekvensberegnet. Dette gælder mange forhold i vandhandleplanen, men vi tænker specifikt på de tre vådområdeprojekter (tab. 4 s. 23), som er på skitseplan (=ide). Vi finder, det ville have været mere rigtigt at have undladt at nævne disse projekter i handleplanen og blot konstatere, at tidsrammerne er for snævre til, at opgaverne kan nås. Staten er trods alt 2 år bagud for deres tidsplan, men forventer alligevel, at kommunen lever op til deres.

Lodsejerne kan med forslag til vandhandleplan i hånden forvente, at der er fare for, at de mister op til 40 ha, uden at der foreligger noget konkret. Det kan være en alvorlig værdiforringelse af en produktionsejendom.

Vi synes, det er vigtigt at give indsatsen mod spildevandspåvirkning såvel i spredt bebyggelse som overløb fra offentlige renselanlæg m.v. første prioritet, da spildevandspåvirkning har stor betydning for vandløbs økologiske tilstand.

Langeland kommune påpeger i forslag til handleplan også selv, *"at områder, hvor der er vandløb som er påvirket af spildevand, bliver prioriteret højt"*. Alligevel planlægges indsats overfor spildevand og vandløb iværksat sideløbende.

Vi mener således, at effekten af spildevandsindsatsen bør kendes, før vandløbsindsatsen iværksættes. I bedste fald kunne den være overflødig.

Ændret vedligeholdelse

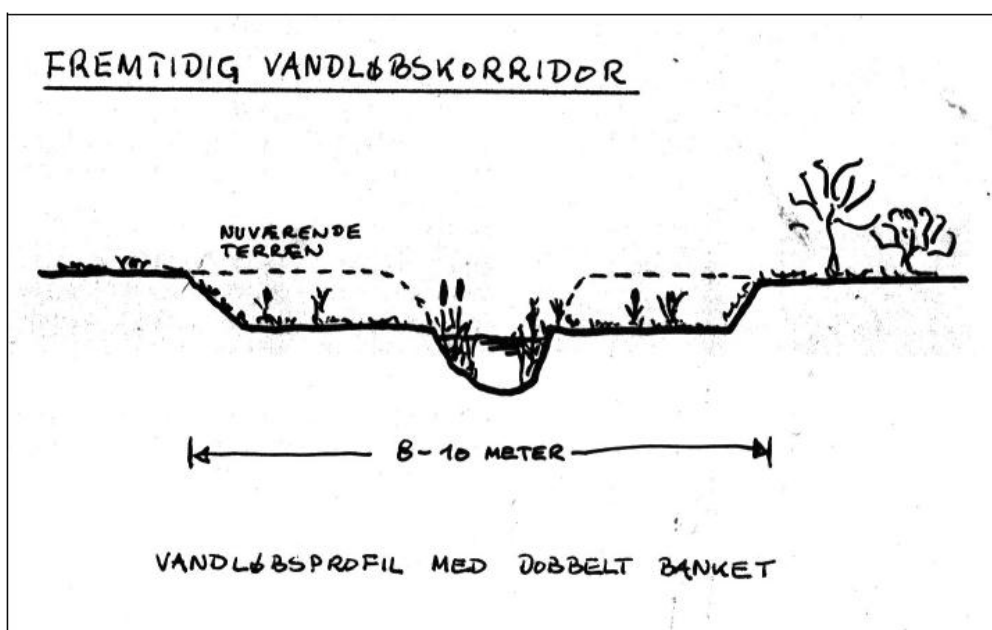
Alle vandløbene på Langeland, hvor der skal ske en indsats, er klassificeret som blødbundsvandløb, hvilket betyder, at målet er et faunaindeks på 4. Vi stiller os alligevel skeptiske overfor, hvorvidt det er muligt at nå den ønskede tilstand.

M.h.t. den ændrede vedligeholdelse vil vi påpege, at ændret vedligeholdelse ikke er ensbetydende med ingen vedligeholdelse. Ændret vedligeholdelse, som tilgodeser afvandingsforholdene kræver brug af veluddannede åmænd, der kan vurdere, hvad der skal gøres hvor og hvornår for at sikre afvandingen.

Vi finder det vigtigt, at kommunen ved planlægningen af fremtidig ændret grødeskæring f.eks. tager udgangspunkt i "Vejledning om grødeskæring i vandløb" udgivet af By- og Landskabsstyrelsen juli 2008. Af indledningen her fremgår bl.a.:

*Vejledningen indeholder forslag til, hvordan grødeskæringen kan udformes og gennemføres for i højere grad at bidrage til at opfylde de fastsatte målsætninger for vandløbene, **samtidig med at der skabes en forbedret afvandning af arealerne langs vandløbene.** (Vores markering)*

Dobbeltprofiler er en mulighed for både at sikre miljøet og afvandingen, som også skal nævnes her. Vi ser det som den oplagte mulighed i de mange flade vandløb i kommunen, hvor der allerede nu er problemer, en mulighed, der forhåbentlig vil sikre afvandingen og samtidig give bedre miljø i vandløbene.

Figur 2.4.1 Eksempel på etablering af dobbeltprofil, her dobbeltsidigt og med vandrette banketter.

Figur fra "Ger Å og Sønderup Å. Hydrauliske analyser af to nordjyske vandløb og ådale".
http://www.sns.dk/erhvogadm/ferskvand/vandloebudvalg/pdf/rapport_rev2.pdf

Konsekvensanalyser

Det er vigtigt, at de konsekvensanalyser, som laves forud for den ændrede vedligeholdelse, ikke alene vurderer de vandløbsnære strækninger, men også inddrager højere liggende arealer, som vil blive påvirket p.g.a. tilslamning af dræne, måske ikke straks, men med tiden. Disse arealer skal der også ydes erstatning for. Der skal ikke alene vurderes på de arealer, som direkte gøres mere våde p.g.a. den ændrede vedligeholdelse, men også tages højde for, at mange arealer kan blive mere dyrkningsusikre, fordi de bliver mere vandlidende. Det kan betyde manglende rettidighed i diverse arbejdsopgaver i landbruget med deraf øget risiko for tab. Der kan være tale om rettidighed året rundt, når der er arbejde at gøre på marken, såvel forår, sommer som efterår.

I nedenstående tabel er betydningen af grundvandsspejlet for udbyttepotentialet anskueliggjort. Ved et grundvandsspejl på 40 – 50 cm høstes kun 50 – 60 % af, hvad der høstes ved et grundvandsspejl på 150 cm.

	Grundvandsspejlets dybde, cm								
	15	30	40-50	60	75	80-90	100	120	150
Afgrøde	-----udbytte, % -----								
Hvede	-	-	58	77	89	95	-	-	100
Byg	-	-	58	80	89	95	-	-	100
Havre	-	-	49	74	85	95	-	-	100

Tabel 1 viser, at ved et grundvandsspejl i 40-50 cm høstes kun 50-60 pct. af, hvad der høstes ved et grundvandsspejl i 150 cm. Resultaterne er fra lerjord og ved en permanent højde på grundvandsspejlet.

Williamson, R.E., an Kriz, G:J., 1970. Response of agricultural crops to flooding, depth of water table, and soil gaseous composition. Amer. Soc. Agri.Eng., Trans. 13:216-220 citeret i: Drainage for Agriculture. Edited by van Schilfgaard, J. 1974.

Vi vil understrege vigtigheden af at konstatere konsekvenserne i virkeligheden, før den fulde ændrede vedligeholdelse iværksættes, altså at ændret vedligeholdelse iværksættes etapevis. Man får så mulighed for at konstatere konsekvenserne af ændringerne for såvel miljø som afvanding på kortere strækninger, før vedligeholdelsen ændres i hele vandløbssystemet.

Det er i denne sammenhæng beklageligt, at al overvågning er reduceret gennem de senere år. Overvågning og registrering af konsekvenserne ved ændret vedligeholdelse, såvel evt. fremskridt i miljøtilstand som problemer og tab for landbruget og andre lods ejere, er eneste vej til viden.

Vi vil gøre opmærksom på flg. fra Naturstyrelsens hjemmeside "Fup og Fakta om vandplanerne"

http://www.naturstyrelsen.dk/Vandet/Vandplaner/Om_vandplanerne/Fup_og_Fakta/:

Den enkelte kommune afgør indsatsen for hvert enkelt vandløb, og inden den igangsætter en sådan indsats, skal den vurdere konsekvenserne for de nærliggende arealer, f.eks. om arealer bliver vådere som følge af den ændrede vedligeholdelse. Først når disse konsekvenser er vurderet, kan det besluttes, om indsatsen skal gennemføres. **Hvis en indsats viser sig at få vidtrækkende negative konsekvenser, vil indsatsen ikke blive gennemført i den påtænkte form.** Desuden kan kommunerne ikke sætte større indsats i gang, end landmanden kan kompenseres for. (Vores markering).

Kommunen er altså ikke bare entreprenør, der udfører statens opgaver, men har en vigtig opgave i at foretage en konsekvensanalyse, der belyser alle problemstillinger, og konkludere ud fra denne. Kommunen har mulighed for at beslutte, at de negative konsekvenser er for vidtrækkende.

Sand

Sand kan være et problem i mange vandløb med ringe faldforhold. Med meget sandaflejring i vandløbene vil en høj økologisk tilstand ikke kunne nås. Vi vil anbefale, at der etableres mange flere sandfang og tror, de vil være med til at løse mange problemer både for miljø og landbrug.

Klima

I de senere år har vi set væsentlig voldsommere nedbørshændelser. Dette forudses af eksperter at ville fortsætte. Vi håber derfor, dette forhold indgår i kommunens planer for ændret vandløbsvedligeholdelse. Det er vigtigt, at vandløbene er i stand til at bortlede de større vandmasser på kort tid. Dette behov er i modstrid med ændret (mindre) vedligeholdelse. Dette behov understreger vigtigheden af at finde intelligente løsninger, som tilgodeser såvel miljø som landbrugets afvandingsinteresser. Et eksempel på dette kunne være de overfor omtalte dobbeltprofiler.

Klassificering

Mange af vandløbene med ringe fald vil efter vores vurdering blive omklassificeret i forbindelse med næste planperiode. Baggrunden herfor er, at vandløbene er klassificeret som "naturlige", selv om de med den betydning vandløbene har for afvandingen af store landbrugsarealer, burde være klassificeret som "stærkt modificerede". For mange vandløbs vedkommende er der på flere strækninger sket udretning og uddybning for at sikre afvandingen. Det er i denne forbindelse svært at afgøre hvad betydning kategorisering som "blødbundstype" har.

Naturstyrelsen har i 2012 ændret sin vejledning om udpegning af stærkt modificerede vandløb i version 6 om "Retningslinjer for udarbejdelse af indsatsprogrammer". Det er bemærkelsesværdigt, at det er sket **efter**, at vandplanerne er udarbejdet.

Specielt skal nævnes følgende fra side 26:

*"At vandløbsstrækninger anvendes til landbrugsmæssig dræning betyder ikke i sig selv, at strækningen skal udpeges som stærkt modificeret. Hvis der ved en **rimelig** indsats kan opnås god økologisk tilstand i vandløbet (f. eks. ændret vedligeholdelse eller restaurering) uden, at det vil have en betydelig negativ indvirkning på f.eks. bebyggede arealer, miljøet generelt eller den landbrugsmæssige dræning, skal strækningen ikke udpeges som stærkt modificeret. **Hvis modsat, opnåelse af god tilstand imidlertid vurderes at ville have meget betydelige konsekvenser, kan strækningen dog udpeges som stærkt modificeret. Den endelige afklaring af omfanget af konsekvenser vil ske ved den konsekvensvurdering, der bl.a. skal ligge til grund for beregning af compensation indenfor rammerne af landområdesprogrammet.**" (Vores markering).*

Sådan præciseringer i 2012 efter vandløbsprocessen vidner om ufuldstændigheder under processen frem til 2012. Konkret har processen med et mangelfuldt oplysningsgrundlag medført, at alle de forhold, som en grundig og fuldstændig forvaltning kræver, ikke er taget i betragtning.

Ved fastsættelse af miljømålene er der ikke i tilstrækkeligt omfang taget stilling til vandrammedirektivets undtagelsesbestemmelser. Her oplistes en række kriterier, der skal tages stilling til, før det kan afgøres, om bestemmelserne kan og eventuelt skal anvendes. Det kræver beslutningsgrundlag, som belyser kriterierne, før det er muligt at tage stilling til, om vandområder skal omfattes af disse.

Dette nærmere afgrænsede beslutningsgrundlag har ikke eksisteret, da vejledningen "[Retningslinjer for udarbejdelse af indsatsprogrammer](#)" først lå færdig i april 2012. I den tidligere vejledning fra 2008 om udpegning af stærkt modificerede vandløb er dræning ikke nævnt som et muligt udpegningsgrundlag i modsætning til EU's guideline.

Det er først nu, der skal foretages konsekvensanalyser. Det er imidlertid et krav, at de økonomiske konsekvenser skal vurderes, når vandplanerne udarbejdes, da det er et led i at kunne argumentere fyldestgørende for, om undtagelsesbestemmelserne skal anvendes eller ej og dermed et led i en fuldstændig og tilstrækkelig forvaltning.

Disse mangler i vandplanerne betyder, at kommunen bør tage i betragtning, at miljømålet i flere vandløb i kommunen med overvejende sandsynlighed vil blive ændret i næste planperiode, hvor miljømålet skal fastsættes på det fulde oplysningsgrundlag.

Det følger af § 5 i "Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsens vandhandleplaner", at handleplanen skal indeholde en prioritering og angivelse af forventet tidspunkt for igangsættelse af hver enkelt foranstaltning. Konsekvenserne bør vurderes på de vandløbsstrækninger, som med ændret vedligeholdelse vil kunne påvirke større landbrugsarealer med henblik på, at de kan tages ud af vandplanerne i 2. vandplanperiode.

Det er altså vigtigt, at kommunen er opmærksom på, at væsentlige konsekvenser for landbrugsjord giver kommunen mulighed for **ikke** at ændre vedligeholdelsen af vandløb til det dårligere for afvandingen.

Vi vil på den baggrund anbefale, at ændret vedligeholdelse af vandløb ikke iværksættes før allertidligst sidst i planperioden, i hvert fald på de mange strækninger, hvor vandløbet har stor betydning for afvanding af landbrugsjord og et lille fald, og som følge af dette ikke kan opnå god økologisk tilstand.

Ovennævnte er blot et eksempel blandt flere på, at grundlaget for vandhandleplanerne fra statens side er mangelfuldt.

Afslutningsvis vil vi påpege, at det for os er vigtigt, at værdierne bevares, hvad enten det drejer sig om huse, sommerhuse, grunde eller landbrugsjord. Når vandhandleplanerne viser sig at påføre lodsejere tab f.eks. p.g.a. forringet afvanding, vil stat og kommune være erstatningsansvarlige.

Venlig hilsen

p.b.v.
Erik Pilegaard Petersen,
Langøvej 4,
5932 Humble.